آیین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماهای کارشناس و کارشناس ارشد

ماده 1 - **تعریف ماما**

ماما به شخصی اطلاق می‌شود که تحصیلات مامایی را در حد کارشناسی ، کارشناسی ارشد و دکترا برابر مقررات در مراکز آموزش داخلی و خارجی به پایان رسانیده و موفق به اخذ مدرک تحصیلی از مراکز معتبر مورد تائید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شده باشد. او قادر است خدمات بهداشت باروری را (از تولد تا سالمندی) به زنان، خانواده و جامعه ارائه نماید و موجب ارتقای سلامت مادر، نوزاد و در نهایت جامعه گردد. وی می تواند با ارائه اقدامات اورژانس در نبود پزشک و ارجاع به موقع، به نجات جان مادر و نوزاد کمک نماید.

همچنین می‌تواند به عنوان محقق، مجری یا همکار طرح تحقیقاتی به امر مدیریت و پژوهش در کار حرفه‌ای خود بپردازد.

ماما می تواند خدمات مامایی را با توجه به حدود شرح وظایف در بیمارستان‌ها، درمانگاهها، واحدهای بهداشتی، مراکز مشاوره مامائی، منازل، دفاتر کار مامایی و سازمانها ارایه دهد.

با عنایت به تعریف فوق، ماما موظف است در حیطه شرح وظایف ذیل در جایگاه خود انجام وظیفه نماید.

تبصره 1: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌تواند بنا به نیاز سیستم شبکه و واحدهای تابعه، زیر نظر مدیریت شبکه، متخصصین زنان و مامایی،کارشناسان و کارشناسان ارشد مامایی از وجود کاردان‌های مامایی استفاده خدمتی مورد نیاز را به عمل آورد.

تبصره2: ماما موظف است ضمن تشخیص موارد غیرطبیعی در فرآیند مراقبتها، مددجو را به پزشک متخصص ارجاع دهد. مسئولیت پیگیری پس خوراند و ادامه مراقبت‌ها بنا به توصیه‌های پزشک مربوطه به عهده وی می باشد.

تبصره 3: ماما باید در ارایه کلیه خدمات خود استانداردهای شغلی، حدود وظایف و اخلاق حرفه‌ای در حقوق بیمار را رعایت نماید.

در این آئین نامه به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی "وزارت" ، پزشک متخصص زنان و زایمان "پزشک" ، آخرین دستورالعمل های صادره از وزارت بهداشت "دستورالعمل" گفته می شود.

ماده 2: **شرح وظایف ماما درحوزه بهداشت باروری**

1 - **دوران قبل از بارداری**:

وظایف ماما در دوران قبل از بارداری شامل: آموزش، مشاوره، غربالگری و ارائه خدمات مطابق دستورالعمل می باشد.

2 - **دوران بارداری**

1 - 2 - **خدمات سرپائی**

- گرفتن شرح حال، تاریخچه مامایی و تعیین تاریخ احتمالی زایمان
- انجام معاینات فیزیکی و مانورهای لئوپولد
- معاینات ارزیابی لگن
- توزین ، کنترل علائم حیاتی، بررسی ارتفاع رحم، پایش رشد جنین و سمع صدای قلب جنین
- درخواست آزمایشات تشخیص حاملگی (خون، ادرار)
- درخواست آزمایشات معمول حین حاملگی:مطابق با دستورالعمل شامل: کامل ادرار، کشت ادرار ,CREATININE BUN, HBSAb, HBSAg, VDRL, FBS ,CBC Diff , Hct, Hb ,Blood Group RH , HIV ,GCT, GTT CHOLESTROL, TRIGLYCERIDE, تیتراژ آنتی بادی ضد سرخجه، کومبس غیرمستقیم
- درخواست سونوگرافی حاملگی، بررسی سلامت جنین و بیوفیزیکال پروفایل
- مشاوره و آموزش دوران بارداری در زمینه بهداشت فردی، تغذیه، علائم هشدار، مصرف داروها، رفتارهای پرخطر، عوامل خطر محیطی و شغلی، بهداشت دهان و دندان ، ورزشهای دوران بارداری و آمادگی جسمی و روحی دوران بارداری، وضعیتهای مختلف زایمان، مزایای زایمان طبیعی، مضرات سزارین های غیر ضرور، ترویج تغذیه با شیرمادر، مراقبت از نوزاد، مراقبتهای پس از زایمان و تنظیم خانواده
- صدور گواهی سلامت مادر برای شرکت درکلاسهای آمادگی دوران بارداری و زایمان
- برگزاری کلاس‌های آموزش دوران بارداری ،کلاسهای آمادگی برای زایمان
- آموزش روش‌های بی‌دردی و کاهش درد زایمان برای مادر و همراه
- ارزیابی سلامت جنین شامل: بررسی حرکات جنین، NST

تبصره4: ماما می تواند OCT (Oxytocin Challenge Test) را زیر نظر پزشک انجام دهد.

- تجویز داروهای مجاز در حاملگی طبق لیست پیوست و برابر دستورالعمل‌های مربوطه
- انجام کلیه مراقبتهای لازم از مادران باردار مبتلا به بیماریهای داخلی و جراحی طبق دستورالعمل

2 - 2 - **وظائف مربوط به گروه مادران پرخطر بستری**

انجام اقدامات مراقبتی و درمانی در گروه مادران باردار پرخطر بستری بر اساس دستورالعمل و دستور پزشک

3 - **حین لیبر و زایمان**

- گرفتن شرح حال ، معاینه فیزیکی و ثبت در پرونده
- تصمیم‌گیری، دستور پذیرش و تشکیل پرونده مطابق فرم های مربوطه
- معاینه واژینال و ثبت پیشرفت زایمانی درفرم پارتوگراف و پرونده مادر
- تشخیص فوریت های مامائی و اطلاع به پزشک مقیم یا آنکال برای حضور بر بالین بیمار

- درخواست انجام آزمایشات (خون، ادرار، فرن تست، نیترازین تست، رزرو خون)

تبصره5: انجام فرن تست و نیترازین تست به عهده ماما است.

- درخواست روش‌های پاراکلینیکی (سونوگرافی، رادیوگرافی، BPS، NST)

تبصره6: ماما می تواند OCT را به منظور ختم حاملگی زیر نظر پزشک انجام دهد.

- انجام اقدامات اورژانس مامایی در مواقع عدم دسترسی به پزشک و ارجاع مادر یا نوزاد به سطوح بالاتر مراقبتی منطقه
- دستور و نظارت بر انجام شیو و انما
- پذیرش زائو در اتاق درد و زایمان
- کنترل صدای قلب جنین و ثبت آن
- انجام فیتال مانیتورینگ و تفسیر نتایج آن(پس از طی دوره های آموزشی)
- کنترل علایم حیاتی مادر
- کنترل انقباضات رحمی (طول مدت ،شدت و فاصله انقباضات) و ثبت در پرونده
- گرفتن رگ و مایع درمانی وریدی و انواع تزریقات طبق دستور پزشک
- تزریق سولفات منیزیم به بیماران مبتلا به پره اکلامپسی و اکلامپسی در صورت عدم حضور پزشک (دوز اولیه انفوزیون عضلانی در واحدهای تسهیلات زایمانی و درموارد اورژانس تا دسترسی به پزشک و مراکز درمانی تخصصی) طبق دستورالعمل
- تحریک زایمانی (INDUCTION) ، تقویت و تشدید دردهای زایمان (AGUMANTATION) با دستور پزشک مطابق با دستورالعمل
- آماده نمودن مادر برای انجام سزارین شامل: تشکیل پرونده، درخواست آزمایشها، سوندژ مثانه و انجام مراقبت های روتین قبل از سزارین
- درخواست آزمایشات کلیوی و کبدی در هیپرتانسیون بارداری (براساس دستوالعمل)
- استفاده و به کار بردن روش‌های غیردارویی کاهش درد زایمان شامل: ماساژ، آروماتراپی، طب فشاری، تزریق داخل جلدی آب مقطر استریل، گرما و سرما درمانی، بیوفیدبک، موسیقی درمانی، الگوهای تنفسی، تن آرامی، تصویرسازی، تجسم مثبت، وضعیت های مختلف لیبر و زایمان، TENS، استفاده از حضور همراه آموزش دیده
- مراقبت از مادر هنگام استفاده از روش‌های دارویی کاهش درد زایمان (اپیدورال و انتونوکس) زیر نظر پزشک متخصص بیهوشی

تبصره7: به کارگیری روشهای دارویی و غیر دارویی کاهش درد زایمان منحصرا" پس از طی دوره‌های آموزشی مورد تأیید وزارت یا سازمان نظام پزشکی مجاز می باشد.

- حضور در طی مراحل لیبر و زایمان به عنوان همراه (دولا)
- انجام زایمان در آب درصورت تمایل مادر (انجام زایمان در آب می بایست بر اساس دستورالعمل و با موافقت متخصص کودکان بیمارستان باشد.)
- انجام مراحل مختلف زایمان با نمایش سر به طور مستقل (سه مرحله زایمانی)

- استفاده از بی‌حسی موضعی برای انجام و ترمیم اپی‌زیاتومی
- ترمیم پارگی پرینه درجه یک و دو
- انجام زایمان با نمایش ته در بارداری سوم و بالاتر (در مواقع اورژانس و عدم حضور پزشک)
- انجام کوراژ رحم در صورت عدم خروج جفت در صورت عدم دسترسی به پزشک و موارد اورژانس
- انجام فوریت‌های مامایی در صورت عدم حضور پزشک (به جز گذاردن انواع فورسپس و واکیوم)

تبصره8: گذاردن واکیوم فقط توسط کارشناس ارشد مامائی مجاز میباشد.

- احیای مادر و نوزاد طبق دستورالعمل
- تجویز داروهای مجاز طبق لیست پیوست و برابر دستورالعمل
- معاینه جفت و بند ناف از نظر وجود ناهنجاریها و کامل بودن جفت
- مراقبت اولیه نوزاددر اتاق زایمان طبق دستورالعمل شامل:

ارزیابی قبل از تولد نوزاد، آماده سازی شرایط مناسب دما و مراقبت از نوزاد، قرار دادن نوزاد در محیط با دمای مناسب، احیـای نوزادان نیازمند احیا، کلامپ و بریدن بند ناف، خشک کردن نوزاد، برقراری تماس پوست با پوست مادر و نوزاد، تعیین و ثبـت آپگار نوزاد در دقیقه اول، تعیین و ثبت آپگار نوزاد در دقیقه پنجم، بررسی علائم حیاتی نوزاد، ارزیابی سلامت ظاهری نوزاد ، تعیین هویت نوزاد

- اعلام جنسیت و نشان دادن نوزاد به مادر
- دستورانتقال نوزاد از اتاق زایمان به بخش بعد از زایمان و اجرای طرح همجواری
- صدورگواهی فوت نوزاد در صورت بروز مرده زایی یا مرگ نوزاد

4: **بعد از زایمان(زایمان طبیعی و سزارین)**

4 - 1 –**دراتاق زایمان**

- قرار دادن مادر و نوزاد در وضعیت راحت، کنترل و نظارت بر انجام ثبت اثر انگشت مادر، اثر کف پای نوزاد در پرونده
- بستن دستبند نوزاد با توجه به مندرجات پرونده
- انجام اولین تغذیه پستانی نوزاد، شیردهی و برقرای تماس پوستی بلافاصله پس از تولد مطابق با دستورالعمل
- درخواست آزمایشات کومبس مستقیم و غیرمستقیم
- تجویز آمپول روگام
- کنترل وضعیت مادر بعد از زایمان شامل: علایم حیاتی، خونریزی واژینال، قوام رحم، ارتفاع رحم ، هوشـیاری مـادر، بررسی مثانه، حجم ادرار و ادامه مراقبت‌ها طبق دستوالعمل تا حداقل 2 ساعت پس از زایمان وثبـت مراقبـت هـای ارائه شده در پرونده
- کنترل خونریزی رحم: ماساژ دستی، بررسی وضعیت رحم، بررسی پرینه
- تجویز داروهای کنترل کننده خونریزی مانند: اکسی توسین و مترژن
- اقدام به تخلیه مثانه در صورت احتباس ادرار مطابق پروتکل وزارت بهداشت
- مراقبت‌های مرحله چهارم زایمان طبق دستورالعمل
- ثبت شرح زایمان و دستورات بعد از زایمان در پرونده

- گزارش موارد غیرطبیعی پس از زایمان نظیر خونریزی واژینال، علائم حیاتی غیرطبیعی، وارونگی رحم، چسبندگی جفت به پزشک و انجام اقدامات اورژانس درصورت عدم حضور پزشک تا زمان دسترسی به پزشک
- صدور گواهی ولادت
- دستور انتقال مادر و نوزاد به بخش بعد از زایمان و اجرای طرح هم جواری مادر و نوزاد

4 - 2 - وظائف مربوط به مراقبت مادر در بخش هم اتاقی مادر و نوزاد (از 2 ساعت پس از زایمان تا زمان ترخیص)

- کنترل علایم حیاتی، خونریزی، قوام رحم، ارتفاع رحم، هوشیاری مادر، وضعیت پرینه، وضعیت مثانه، وضعیت پستان، شیردهی، بررسی ادم پاها و وضعیت حرکتی مادر دربخش بعد از زایمان (طبق دستورالعمل)
- آموزش تمرینات توانبخشی بعد از زایمان
- گزارش هرگونه موارد غیرطبیعی به پزشک، درخواست حضور او و انجام فوریتهای پزشکی تا زمان حضور یا دسترسی به پزشک
- انجام مراقبتهای پس از زایمان، اجرای دستورات داروئی و سایر اقدامات در گروه مادران پرخطر بستری (طبق دستورالعمل و بر اساس دستور پزشک)
- آموزش مراقبتهای بهداشتی محل اپی زیاتومی
- آموزش به مادر در مورد مراقبت از خود شامل: مراقبت از پستان و نحوه شیردادن، تغذیه، استحمام، روش‌های پیشگیری از بارداری، ورزشهای بعد از زایمان، واکسیناسیون، ارتباط جنسی با همسر، علایم خطر در مادر
- آموزش به مادر در مورد مراقبت از نوزاد شامل: توجه به بند ناف، پیشگیری از هیپوترمی، علایم خطر در نوزاد و کودک نظیر زردی و غیره، پایش رشد کودک، نحوه ماساژ نوزاد بر اساس دستورالعمل مراقبت از نوزاد سالم
- صدور دستور ترخیص مادران با زایمان طبیعی پس از انجام معاینات لازم و ارزیابی‌های بعد از زایمان
- انجام مراقبت بعد از ختم زود هنگام بارداری و انجام مراقبت بعد از سقط جنین
- آموزش غربالگری اختلالات تیروئید نوزاد (طبق دستورالعمل)
- صدور مرخصی استعلاجی زایمان

تبصره9 : فقط در مواردیکه ماما عامل زایمان باشد.

- تجویز داروها و مکمل‌های مجاز مطابق لیست پیوست و دستورالعمل

4 - 3 - وظائف مرتبط با مراقبت از نوزاد دربخش هم اتاقی مادر ونوزاد:

- اندازه گیری قد، وزن، دورسر و دور سینه نوزاد
- بررسی علائم حیاتی
- تزریق ویتامین K1
- شستشوی معده در نوزادان بستری طبق دستورالعمل
- واکسیناسیون
- کمک به مادر در تغذیه نوزاد با شیر مادر

- استحمام نوزاد
- مراقبت از بند ناف

5 - شرح وظایف ماما در دوران غیر بارداری

1 - 5 - مشاوره وآموزش

ماما می تواند درکلیه موارد مرتبط با بهداشت باروری به مددجویان (نوجوانان،جوانان، میانسالان و سالمندان) بشرح ذیل ارائه خدمت نماید.

تبصره10: ارائه خدمات مشاوره‌ای فقط در صورت گذراندن دوره های مربوطه امکان‌پذیر خواهد بود.

- آموزش و مشاوره بلوغ
- آموزش و مشاوره بهداشت جنسی
- آموزش، مشاوره و غربالگری قبل و بعد از ازدواج
- مشاوره با زوجین در مورد روش‌های مختلف جراحی و غیر جراحی پیشگیری از بارداری مانند: مشاوره و آموزش قبل و بعد از بستن لوله‌ها در زن و مرد، گذاشتن IUD، روش های تزریقی،کاشتنی و ...)
- آموزش و مشاوره تنظیم خانواده در منزل
- آموزش و مشاوره روش‌های تنظیم خانواده پس از زایمان و پس از سقط
- آموزش جامعه برای جلب مشارکت آنان در برنامه‌های بهداشتی باروری به خصوص مشارکت مردان در برنامه‌های تنظیم خانواده
- مشاوره، آموزش و غربالگری قبل از بارداری
- مشاوره و آموزش دوران بارداری، زایمان و پس از زایمان
- مشاوره و آموزش خودآزمایی پستان و غربالگری بیماری‌های پستان
- آموزش واکسیناسیون مادر، نوزاد، شیرخوار و کودک کمتر از هشت سال
- مشاوره و آموزش کودک سالم و بیمار طبق دستورالعمل

تبصره11: ماما می تواند در مراکز بهداشتی درمانی و بیمارستانها ومراکز حمایتی و حقوقی و قضایی به عنوان مشاور بهداشت باروری (شیردهی، تنظیم خانواده ، مشاوره حین ازدواج، طلاق و ...) ارائه خدمت نماید.

- آموزش و مشاوره در خصوص بیماری‌های مقاربتی، ایدز، هپاتیت و رفتارهای پرخطر
- آموزش، مشاوره و غربالگری سرطانهای شایع زنان
- آموزش و مشاوره در ناباروری زوجین
- آموزش و مشاوره درخصوص مسائل و مشکلات عملکرد جنسی
- آموزش و مشاوره در مورد بهداشت سالمندی و یائسگی
- آموزش و مشاوره در صدمات عاطفی به مادر و خانواده نظیر از دست رفتن جنین، نوزاد و کودک
- آموزش و مشاوره در موارد شغلی مرتبط با بهداشت باروری
- آموزش و مشاوره مراقبت از نوزاد به مادر و خانواده
- آموزش و مشاوره در مورد چگونگی مصرف مکمل‌ها

5 - 2 - معاینات شامل

- گرفتن شرح حال، معاینات فیزیکی، آزمایشهای غربالگری در مراجعین و آموزش به آنان
- انجام معاینات دوره‌ای پستان و غربالگری بیماری‌های مربوطه و ارجاع به پزشک در صورت لزوم
- انجام معاینات دستگاه تناسلی و غربالگری بیماری‌ها و ارجاع به پزشک در صورت لزوم
- انجام دوره‌ای پاپ اسمیر و نیز بررسی سیتولوژیک نمونه
- معاینه نوزاد، شیرخوار، کودک کمتر از 8 سال طبق دستورالعمل
- ارائه سایر روش های پیشگیری از بارداری هورمونی و سد کننده (به غیر از روشهای جراحی) با رعایت مراقبت‌ها و معاینات مربوطه

5 - 3 - ارایه خدمات شامل :

- گرفتن شرح حال، انجام معاینات فیزیکی، درخواست آزمایشات لازم و غربالگری
- در خواست آزمایشها شامل: انجام پاپ اسمیر،کشت ترشحات واژن، CBC Diff, GCT, GTT, BS , FBS ،BG , RH ,BUN , CREATININE ,TRIGLYCERIDE ,CHOLESTROL ,HBSAg, ,HBSAb ,HIV ,VDRL ,U/A,U/C, Prolactin, SGPT, SGOT , T3, T4, TSH, FSH, LH)، درخواست اسپرموگرام
- درخواست سونوگرافی برای بررسی وضعیت رحم ، تخمدان، وضعیت IUD
- درخواست ماموگرافی
- گذاردن انواع IUD و خارج کردن آن
- ارائه خدمت کلیه روشهای پیشگیری از بارداری (آی یودی ،کاندوم، قرص‌های خوراکی ،کپسولهای کاشتنی، آمپولهای تزریقی) طبق دستورالعمل

تبصره12: انجام آزمایشات لازم قبل از تجویز قرص‌های خوراکی، داروهای تزریقی پیشگیری از بارداری و پس از وازکتومی طبق دستورالعمل

- ارائه خدمات سایر روشهای نوین پیشگیری از بارداری به جز جراحی درصورت ابلاغ تنفیذ ارائه آن خدمات توسط ماما از سوی وزارت
- درمان عوارض ناشی از استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری مانند: تهوع، استفراغ، خونریزی های رحمی، لکه بینی، اختلالات قاعدگی و افزایش ترشحات واژینال طبق دستورالعمل
- درمان عفونت‌های دستگاه تناسلی زنان در حد مجاز
- درمان ماستیت پس از زایمان با آنتی بیوتیک و اقدامات درمانی تا قبل ازتشکیل آبسه، درصورت تشکیل آبسه ارجاع به پزشک
- انجام واکسیناسیون زنان باردار، واکسیناسیون شیرخواران و کودکان کمتر از هشت سال طبق دستورالعمل
- ارائه خدمات کودک سالم و بیمار طبق دستورالعمل
- ارائه خدمات مراقبتی مرتبط با جراحی و بیماریهای زنان در بخش های داخلی و جراحی زنان

ماده 3: **وظائف در حیطه های آموزشی، پژوهشی، نظارتی و مدیریتی**

- ارائه، اجرا و انجام طرحهای پژوهشی (ملی و بین المللی) به عنوان مجری و همکار
- همکاری درمراکز تحقیقاتی پژوهشی به عنوان پژوهشگر
- برنامه ریزی و نظارت بر تیم های پژوهشی
- همکاری در برگزاری کارگاهها، سمینارها و کنگره های آموزشی دانشگاههای علوم پزشکی، دانشکده ها و سازمانها
- مدرس کارگاهها، سمینارها، کنگره های آموزشی برگزار شده در دانشگاههای علوم پزشکی، دانشکده ها و سازمانها
- برنامه‌ریزی، نظارت و آموزش سایر پرسنل تیم بهداشتی و رابطین بهداشتی در خصوص بهداشت باروری
- آموزش و همکاری در آموزش دانشجویان پزشکی، پیراپزشکی
- همکاری در برنامه ریزی و نظارت بر برنامه رابطان بهداشتی
- همکاری دربرنامه ریزی و نظارت بر تیم پزشک خانواده در کنار پزشک
- همکاری در برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر برنامه تنظیم خانواده براساس پروتکل وزارت بهداشت
- همکاری در برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر برنامه میانسالان براساس پروتکل وزارت بهداشت
- همکاری در برنامه ریزی، اجرا ونظارت برنامه سالمندان براساس پروتکل وزارت بهداشت
- برنامه‌ریزی مدیریت و نظارت بر بخش‌های مراقبتی مادران و نوزادان در منزل
- عضویت و شرکت فعال در کمیته های ارتقاء سلامت مادران و نوزادان

تبصره19: فوریت‌های مامایی با توجه به نوع خدمات آن به عنوان اورژانس داخل بیمارستانی نیز محسوب می‌شود لذا وظایف ماما، در این موارد نیز تابع وظایف در موارد اورژانس است و کلیه قوانین ارایه خدمات در این زمینه مشمول آن می‌باشد و در موارد بروز بلایای طبیعی و حوادث غیر مترقبه ماما می‌تواند جزو تیم خدمات بهداشت باروری را ارایه نماید.

ماده 4: **موارد غیرطبیعی ارجاع به پزشک و پیگیری پس خوراند**

- نمای جنین غیر از قله سر، قرارهای غیرطبیعی و چند قلوئی
- پیداش علایم زجر جنین مانند: ضربان قلب کمتر از 110یا بیش تر از 160 ، نامرتب بودن ضربان قلب، نشنیدن صدای قلب جنین و کاهش حرکات جنین
- پاره بودن کیسه آب به مدت بیش از 6 ساعت
- تب در بارداری و زایمان
- پایین یا بیرون افتادن بند ناف
- الگوی انقباضات غیرطبیعی مانند: طولانی شدن، متوقف شدن، پشت سر هم شدن انقباضات درمراحل لیبر و زایمان (طبق پارتوگراف)
- وجود هرگونه توده و انسداد در مسیر کانال زایمان
- هرگونه سابقه جراحی (سزارین قبلی)، حاملگی غیرطبیعی، سقطهای مکرر و نازایی
- وجود هرگونه خونریزی غیرطبیعی
- فشارخون بالاتر از 140/90و حملات تشنجی

- فشارخون پایین و بروز علایم شوک
- هر گونه بیماری زمینه ای مادر (گوارش، صرع، کلیه، قلب، ریه، خون، دیابت، روانی، ضعف مفرط و ...)
- حاملگی اول در سن کمتر از 18 سال یا بیش از 35 سال
- وجود علایم پره اکلامپسی و اکلامپسی
- علائم زایمانی قبل از 37 هفته بارداری
- پارگی زودرس کیسه آب قبل از 37 هفته کامل بارداری
- بارداری بیش از 41 هفته
- مادر RH منفی و کومبس غیر مستقیم مثبت
- تب و لرز 24 پس از زایمان
- خونریزی بیش از اندازه و عدم برگشت رحم به اندازه نرمال پس از زایمان
- ترشحات غیرطبیعی و بدبوی واژینال پس از زایمان
- آبسه پستان
- عدم توانایی دفع ادرار 12 ساعت پس از زایمان
- تورم ، درد یکطرفه ساق و ران پای مادر بعد از زایمان
- ختم حاملگی در مادران دچار ضعف دید شدید (نمره عینک 9 به بالا)
- هرگونه مورد غیرطبیعی مشاهده شده درآزمایشات و موارد پاراکلینیکی مربوط به جنین و مادر
- اولیگو هیدروآمنیوس و پلی هیدروآمنیوس
- مادران با نمایه توده بدنی غیر طبیعی (بر اساس پروتکل خارج بیمارستانی)
- اعتیاد مادر

ماده5: شرح وظایف ماماها در دفاتر کار

شایان ذکر است وظایف و توانایی های ماما در عیر دفتر کار قابل تسری به دفتر کار نیز می باشد.

موارد مختص دتر کار عبارتند از:

- بستری زائو و پذیرش مسئولیت زایمان در مراکز خصوصی و دولتی با هماهنگی بیمارستان و پزشک متخصص

تبصره13: انجام زایمان در دفاتر کار یا منازل منحصرا" در موارد اورژانسی مجاز می‌باشد.

تبصره14 : جهت صدور گواهی ولادت توسط ماما برای زایمان در منازل و دفاتر کار لازم است توسط ادارات نظارت بر درمان دانشگاه های علوم پزشکی هر استان به ادارات ثبت احوال هر شهرستان معرفی شوند. (بدیهی است رعایت قوانین ادارات ثبت احوال کشور بر عهده صادرکنندگان خواهد بود.)

- توزیع وسائل پیشگیری از بارداری و ارائه آمار(طبق فرم اداره تنظیم خانواده وزارت بهداشت)

تبصره15 : در صورت وجود علائمی دال بر غیر طبیعی یا بیمار بودن مراجعین، ماما موظف است با متخصص زنان مشاوره نموده و نتیجه معاینه تخصصی ضمیمه پرونده مراقبتی مادر شده و مراقبتهای دوران بارداری طبق دستور ادامه یابد.

(پیشنهاد می شود کلیه ماماها با یک متخصص زنان جهت مشاوره برای اقدامات درمانی و جراحی احتمالی یا ارجاع عقد قرارداد نمایند تا در مواقع اورژانس ارائه خدمات با سرعت بیشتری انجام شود.)

تبصره 16 : کلیه ماماهای دارای دفتر کار می توانند با مراکز خصوصی، دولتی و خیریه دارای بخش زایمان عقد قرارداد نمایند. در شهرهایی که بخش یا بیمارستان خصوصی وجود ندارد ماماها می توانند با هماهنگی ریاست دانشگاه علوم پزشکی مربوطه با بیمارستان های دولتی طبق دستورالعمل وزارت بهداشت عقد قرارداد نمایند .

- صدور گواهی سلامت هایمن (مطابق با قوانین پزشکی قانونی)
- تجویز داروهای مجاز طبق لیست پیوست
- انجام تزریقات در دفاتر کار مامایی بر اساس آئین نامه تزریقات و پانسمان وزارت

تبصره17 : انجام تزریقات منحصرا" در خصوص داروهای مجاز مندرج در این شرح وظایف می باشد.

ماده6: داروهای مجاز قابل تجویز توسط ماما

- انواع ویتامین ها به صورت کپسول، قرص، شربت، قطره، پماد

تبصره18: تنها می توان ویتامین های گروه B را به صورت آمپول تجویز نمود.

- ترکیبات آهن و مواد معدنی به صورت قرص، کپسول، شربت، قطره خوراکی کودکان
- واکسن کزاز (توکسوئید)، توام بالغین (توکسوئید کزاز و دیفتری) و سرخجه
- داروهای ضد درد شامل : هیوسین، استامینوفن، مفنامیک اسید، دیکلوفناک ،پیروکسیکام ایبوبروفن، ژلوفن، ناپروکسن و ایندومتاسین به صورت قرص, شیاف, آمپول, کپسول, پماد و ژل (فرم تزریقی دیکلو فناک و پیروکسیکام در بیماران سرپائی غیر مجاز میباشد.)
- کلیه محلولهای ضد عفونی
- محلول های تزریقی قندی 5%، قندی- نمکی، رینگر و نرمال سالین
- آنتی اسید و ضد نفخ (آلومینیم ام جی، آلومینیوم ام جی اس، پانکراتین، دایجستیو، دای متیکون، راینتیدین و سایمتدین) به صورت قرص و سوسپانسیون
- انواع داورهای ضد تهوع و ضد حساسیت (پرومتازین، متوکلوپرامید، دیفن هیدرامین، آنتی هیستامین دکونژستان) به صورت قرص، شربت، قطره و آمپول .
- ملین ها شامل: بیزاکودیل، پسلیوم، سی لاکس، هیدروکسید منیزیوم MOM به صورت قرص، سوسپانسیون، شربت، شیاف ، پودر و...
- شربت گایافنزین در دوران بارداری
- آمپول اکسی توسین
- داروهای بی حسی موضعی نظیر لیدوکائین به صورت پماد، ژل و آمپول
- ترکیبات پروژسترونی تزریقی و خوراکی (قرص و آمپول پروژسترون و قرص مدروکسی پروژسترون)
- قرص و آمپول مترژن (داخل عضله)
- قرص و آمپول ویتامین K و کپسول ترانس آمین

- پماد و شیاف آنتی هموروئید
- پنی سیلین و مشتقات آن شامل ویال های 800000 -6.3.3 و LA 1/200/000 ، آمپی سیلین(خوراکی و تزریقی) سفالکسین خوراکی، داکسی سایکلین، آموکسی سیلین(خوراکی و تزریقی)، آزیترومایسین، سفیکسیم، اریترومایسین سفالوتین و کلوگزا سیلین با رعایت ملاحظات تشخیصی مثل حساسیت به پنی سیلین و سابقه آلرژی
- قرص های کوتریموکسازول، نالیدیکسیک اسید و سیپروفلوکساسین منوط به نتیجه کشت ادرار
- کلوتریمازول، نیستاتین، میکونازول، بتادین، تریپل سولفا، مترونیدازول، کلیندا مایسین به صورت قرص خوراکی، کرم موضعی، پماد موضعی، سوسپانسیون، شیاف، قرص، ژل وکرم واژینال
- داروهای ضد خارش ایمن درحاملگی مانند لوسیون ژرانیوم، پماد کالامین D ,کالامین, تریامسینولون NNG، تریامسینولون, فلوئوسینولون، هیدروکورتیزون, کالاندولا و دکسپانتنول
- فلوکونازول به صورت قرص و کپسول
- آسیکلوویر به صورت پماد و قرص
- آمپول روگام
- سولفات منیزیم
- داروهای مورد نیاز جهت احیا
- کلیه وسایل و ترکیبات ضد بارداری خوراکی، تزریقی و جلدی موجود در بازار دارویی کشور
- داروهای گیاهی دارای مجوز وزارت

این آئین نامه در6 ماده و 19 تبصره به استناد ماده واحده قانون چگونگی تعیین وظایف و صلاحیت شاغلان حرفه های پزشکی و پیراپزشکی و با کسب نظر سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایرا ن به تصویب رسید.

دکتر لنکرانی

وزیر